

ANEXA 3: RAPORT DE EVALUARE A IMPACTULUI PROIECTULUI/PROGRAMULUI

I. Rezumatul proiectului

Denumirea proiectului/programului: „Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră”

Codul proiectului/programului: C12005 (0861)

Data aprobării finanțării: Conform deciziei CNCDR nr. 13/13 din 20.12.2013, suma aprobată din FNDR constituia **3 014,82 mii lei**;

Localizarea proiectului/programului: orașul Nisporeni și comuna Vărzărești, raionul Nisporeni, regiunea Centru;

Data demarării – actual: Finanțarea aprobată, conform deciziei CNCDR nr. 13/13 din **20 decembrie 2013**; Lansarea proiectului (conform Acordului de Parteneriat) – **20.03.2014**;

Data finalizării - planificat: 24 luni;

Data finalizării - posibil: **04.11.2015**, conform procesului verbal de recepție finală;

Bugetul total: **3 975,67 mii lei**, conform actului de primire-predare a bunului către beneficiar;

1. Descrierea succintă a contextului general al proiectului, conform cererii de finanțare:

Proiectul propus urmărește creșterea lungimii drumurilor locale reabilite cu 0,7 km, care va contribui la crearea unor comunități durabile și extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră; sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive, cum ar fi semnalizarea rutieră, care vin în sprijinul siguranței transportului, al scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil; direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă; asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabile a economiei și a îmbunătățirii calității vieții, facilitarea accesului populației din raion la principalele obiective de importanță majoră: Spitalul Raional, Policlinica.

2. Intervenția logică a proiectului, conform cererii de finanțare:

Obiectiv general: Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului social-economic al Regiunii de Dezvoltare Centru;

Obiectivele specifice: 1. Îmbunătățirea condițiilor sociale ale populației raionului prin extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră: Spitalul Raional, Policlinica;

2. Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii sociale economice pentru localitățile raionului Nisporeni;

II. Raport de evaluare a impactului proiectului/programului

Denumirea proiectului:	Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră.
Codul proiectului:	12005
Data evaluării:	21.11.2022
Regiunea de Dezvoltare:	Centru
Apelul:	2012
Prioritatea SDR:	Prioritatea nr. 1 Reabilitarea infrastructurii fizice; Măsura 1.2 Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale
Solicitantul:	Primăria or. Nisporeni, r-nul Nisporeni
Beneficiari:	1. Populația localităților Nisporeni și Vărzărești (19 102 locuitori) 2. Mediul de afaceri din aceste localități (350 agenți economici); 3. Autoritățile publice locale (Primăria or. Nisporeni, Primăria comunei Vărzărești și Consiliul Raional Nisporeni); 4. 6 instituții publice (grădinițe, școli, instituții medicale, centre de bătrâni);
Bugetul total (actualizat) al proiectului, mii lei:	3 975,67 mii lei (conform deciziei CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014);
Suma alocată din FNDR, mii lei (actualizată):	3 014,82 mii lei (conform cererii de finanțare);
Contribuția solicitantului, mii lei:	0,00 mii lei (conform cererii de finanțare și a bugetului);
Alte surse, mii lei:	Nu au fost indicate;
Buget valorificat, mii lei	3 975,67 mii lei (conform actului de formare a costului lucrărilor);
Raportor (numele, prenumele, funcția)	Vadim Grosu, specialist Secția monitorizare și evaluare, ADR Centru;
Coordonat (numele, prenumele, funcția)	Pavel Trofin, director Agenția de Dezvoltare Regională Centru;

Criteriile de evaluare	Analiza performanței
1. Relevanța	
<p>În ce măsură obiectivul general și obiectivele specifice ale programului/proiectului contribuie la implementarea politicii de dezvoltare regională/rurală sau alte politici/documente strategice sectoriale relevante (spre exemplu: SNDR, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?</p>	<p>Conform Cererii de finanțare, proiectul se încadrează în prioritatea nr.1 a Strategiei de Dezvoltare Regională Centru 2010-2016 „Reabilitarea infrastructurii fizice”, Măsura 1.2 „Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale”.</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/public/files/generale/StrategiaRDC-2010-2016.pdf</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/public/files/generale/Plan_Operational_Regional_2_013-2015.pdf</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/lib.php?l=ro&idc=489&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Planul-Operational-Regional-POR-2013-2015</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/doc.php?l=ro&idc=488&id=1664&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Documentul-Unic-de-Program-DUP-2013-2015/DUP-2013-2015</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/doc.php?l=ro&idc=489&id=1707&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Planul-Operational-Regional-POR-2013-2015/Reabilitarea-infrastructurii-de-transport-spre-obiectivele-de-importanta-majora</p> <p>Atât obiectivul general al proiectului „Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră” cât și obiectivele specifice:</p> <p>(I) Îmbunătățirea condițiilor sociale ale populației raionului prin extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră: Spitalul Raional, Policlinica;</p> <p>(II) Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii social economice pentru localitățile raionului Nisporeni;</p> <p>corespund necesităților de dezvoltare a rețelei de infrastructură a drumurilor. Astfel, proiectul face parte din mijloacele de îmbunătățire a infrastructurii pe termen lung, specificate în următoarele documente strategice: Strategia de Dezvoltare Regională a Regiunii Centru 2010-2016; Strategia de Dezvoltare a transportului terestru pentru 2008-2017 a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 85 din 1 februarie 2008 (Hotărâre abrogată, ulterior, prin HG nr. 827 din 28 octombrie 2013); Strategia de transport și logistică pe anii 2013-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 28 octombrie 2013; Strategia de reducere a sărăciei și Creșterea</p>

	<p>economică, Conceptul de dezvoltare durabilă a localităților din Republica Moldova.</p> <p>Totodată, acestea corespund priorităților stabilite în Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Nisporeni 2012-2016, elaborată în noiembrie 2011, și în Strategia de dezvoltare socio-economică a com. Vărzărești, r-nul Nisporeni (2011-2012).</p> <p>Proiectul propus este în concordanță cu prioritatea 1. Reabilitarea Infrastructurii fizice a Apelului II de propuneri de proiecte și urmărește: a) Creșterea lungimii drumurilor locale, reabilite cu 0,62 km. în Regiunea de Dezvoltare Centru, care va contribui la crearea unor comunități durabile și extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră. b) Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă, c) Îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive, cum ar fi semnalizarea rutieră, care vin în sprijinul siguranței transportului, a scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil. d) Direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă. e) Asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabile a economiei și a îmbunătățirii calității vieții. f) Facilitarea accesului populației din raion la principalele obiective de importanță majoră: Spitalul Raional, Policlinica.</p> <p>Ideea de proiect este relevantă și multiplicabilă.</p>
<p>În ce măsură conținutul programului/proiectului corespunde necesităților specifice ale grupurilor țintă?</p>	<p>Conform cererii de finanțare grupurile țintă constituie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Populația localităților Nisporeni și Vărzărești (19 102 locuitori); - Mediul de afaceri din aceste localități (350 agenți economici); - Autoritățile publice locale (Primăria or. Nisporeni, Primăria comunei Vărzărești și Consiliul Raional Nisporeni); - 6 instituții publice (grădinițe, școli, instituții medicale, centre de bătrâni); <p>Proiectul dat și-a propus să soluționeze problemele ce țin de îmbunătățirea infrastructurii rutiere regionale prin renovarea drumului local – strada Toma Ciorbă din or. Nisporeni. Totodată proiectul a contribuit la dezvoltarea și creșterea potențialului socio-economic din raionul Nisporeni, fiind creat accesul spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli).</p> <p>Reabilitarea a 0,7 km. de drum a sporit mobilitatea și accesul în localitățile tranzitate a drumului și a facilitat, ca rezultat, dezvoltarea infrastructurii publice în zonă. Populația din localitățile beneficiare ale proiectului se deplasează mai ușor către principalele obiective de deservire socială: Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli. Totodată, drept urmare a proiectului, sporesc activitățile economice în regiune, crearea locurilor de muncă și micșorarea discrepanței între localitățile și raioanele din regiune. La fel, putem puncta faptul, că o infrastructură rutieră dezvoltată creează premise pentru atragerea investițiilor în regiune. Astfel, reabilitarea drumului are un impact</p>

	<p>direct asupra volumului investițiilor în regiune, dacă ținem cont și de distanța relativ mică până la hotarul cu Uniunea Europeană.</p> <p>Localnicii utilizează traseul acesta preponderent pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Acces între localitățile date; - Acces spre or. Chișinău (din Nisporeni); - Acces spre alte localități aflate în raionul Nisporeni; - Acces la locul de muncă, la instituția de învățământ sau la instituțiile de sănătate publică; - Deplasări periodice și ocazionale pentru achiziționarea de produse de folosință medie și îndelungată și pentru servicii specializate; - Accesul la terenurile agricole care se află în preajma sectorului dat de drum; - Accesul la blocurile nou-construite și date în exploatare, inclusiv pentru familiile social-vulnerabile din raion.
<p>Există un cadru logic al programului /proiectului? Care este calitatea acestuia. Intervenția logică este clară ?</p>	<p>Cererea de finanțare a proiectului conține Cadrul Logic. El întrunește elementele necesare stipulate în Instrucțiunea pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondul Național de Dezvoltare Regională aprobată prin decizia CNCDR nr. 5/10 din 04 mai 2010.</p> <p>Obiectivul general "Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului social-economic al Regiunii de Dezvoltare Centru", este un pic preamărit, dar realizabil, în contextul existenței unei sinergii a proiectelor.</p> <p>La formularea obiectivelor specifice "<i>Îmbunătățirea condițiilor sociale ale populației raionului prin extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră: Spitalul Raional, Policlinica</i>" și "<i>Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii social economice pentru localitățile raionului Nisporeni</i>" nu s-a ținut cont pe deplin de cerințele specificate în Instrucțiunea utilizatorului. Obiectivele nu sunt pe deplin cuantificabile.</p> <p>Activitățile proiectului în cea mai mare parte au ținut de implementarea lucrărilor de construcții, au contribuit la îmbunătățirea condițiilor social-economice și a climatului investițional în localitățile vizate.</p>
<p>Indicatorii stabiliți la nivel de obiective, rezultate și produse corespund criteriilor SMART?</p>	<p>Atât indicatorii propuși la nivel de obiectiv general, cât și cei din obiectivele specifice, rezultatele și produsele nu corespund în totalitate criteriilor SMART (Specifice, Măsurabile, Accesibile, Realistice, încadrate în Timp).</p> <p>Indicatorii incluși în matricea cadrului logic la nivel de produse, rezultate și obiective specifice, nu au stabilite valori inițiale și ținte pe care să le atingă. Totodată, în Raportul Final prezentat au fost incluși anumiți indicatori mai generalizați, în care se menționează țintele ce urmau să fie atinse de proiect ca urmare a implementării sale. În notele informative din rapoartele lunare de monitorizare a proiectului, prezentate în rapoartele trimestriale, s-a ținut, totuși, cont ca indicatorii stabiliți să corespundă criteriilor SMART, fiind incluși regulat, pe toată perioada de implementare a proiectului, în anexele respective.</p>
<p>În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în</p>	<p>În procesul de evaluare și analiză a rubricii „ipoteze” din matricea cadrului logic a Cererii de finanțare, au fost identificate 6 riscuri. Cu toate acestea unele dintre riscurile identificate nu sunt cele mai</p>

<p>considerație în procesul de elaborare/planificare a programului/proiectului?</p>	<p>relevante pentru proiectul dat. În general acestea nu au fost formulate și nici identificate calitativ. De asemenea, nu a fost posibil de evaluat matricea riscurilor și modalitatea în care aceste riscuri au fost administrate și atenuate pe parcursul implementării proiectului, din simplu considerent că aceasta lipsește. Mecanismul de evaluare și monitorizare al riscurilor nu a fost elaborat.</p>
<p>Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au adus la îmbunătățirea proiectului?</p>	<p>Pe parcursul implementării proiectului, schimbări de ordin conceptual nu au avut loc. Ce ține de modificări de ordin operațional, costul total al proiectului, solicitat din FNDR, a crescut de la 3 014,82 mii lei, conform deciziei CNCDR nr. 13/13 din 20.12.2013, la 3 972,78 mii lei, conform deciziei CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014. Operarea acestor modificări în Decizia Consiliului Național nr. 13/13 din 20.12.2013 cu privire la repartizarea mijloacelor financiare, au fost necesare în vederea asigurării implementării cu succes a proiectelor de dezvoltare regională, inclusiv și a proiectului vizat. În urma vizitei în teren și examinării documentației tehnice, antreprenorul general, ÎCS "Genesis Internațional" S.R.L, a constatat volume suplimentare de lucrări, pentru care a solicitat oficial identificarea soluțiilor tehnice din partea autorului de proiect, S.R.L. „Astral-Proiect”. Toate aceste modificări au fost realizate în urma examinării din partea comisiilor formate din reprezentanții investitorului și aplicantului, iar deciziile fiind însoțite de procese verbale. Conform Proceselor Verbale nr.1 și 1/0861/2014 din 06.05.2014, s-a decis corectarea documentației de proiect de către Autorul de proiect, prin atribuirea lățimii drumului din 4,5 m., în 6 m., pe lungimea de 620 m. (etapa I), iar în Procesul Verbal nr. 1 a fost expusă întreaga listă de lucrări suplimentare, care urma să fie inclusă de către proiectant în documentația de proiect. Astfel, după modificarea proiectului de execuție, lungimea traseului a fost modificată în 0,62 km., iar lățimea părții carosabile a fost schimbată din 4,5 m., în 6 m., cu un număr de 2 benzi de circulație.</p>
<p>2. Eficienta</p>	
<p>Au fost alocate suficiente resurse în program/proiect pentru a asigura atingerea obiectivelor/rezultatelor propuse? Au fost acestea utilizate în mod adecvat/optim?</p>	<p>Costul total final al proiectului „Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră”, din sursele FNDR constituie 3 972 773, 83 lei. Conform Actului de formare a costului lucrărilor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lucrări de construcție la obiectul „Reparația capitală a porțiunii de drum din str. Toma Ciorba, or. Nisporeni”- 3 937 337,80 lei; 2. Servicii de supraveghere tehnică- 35 436,03 lei; <p>Lucrările de construcție în cadrul proiectului au fost efectuate de către:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) SRL "Genesis International" pentru „Reparația capitală a porțiunii de drum din str. Toma Ciorba, or. Nisporeni” cu durata de execuție a lucrărilor de construcție de 4 luni, conform contractului de antrepriză nr. 11/6 din 08.04.2014. Valoarea contractuală a lucrărilor- 3 195 999,00 lei; <p>Perioada de execuție a lucrărilor constituia 4 luni din momentul aprobării de către Agenția de Achiziții Publice și a ordinului de începere a lucrărilor de către investitor. Astfel, data începerii lucrărilor a fost considerată 19.06.2014, din momentul Trasării, de către Autorul de proiect SRL „Astral-Proiect”, a axei și transmiterii punctelor de</p>

	<p>reper către SRL „Genesis International”.</p> <p>b) Valoarea contractului a crescut, din cauza constatării volumelor de lucrări adăugătoare, astfel, la data de 10.11.2014, a fost semnat un acord adițional de majorare a sumei de la 3 195 999,00 lei la 3 937 341,00 lei și a termenului de execuție a contractului, de la 4 luni la 5 luni.</p> <p>Serviciile de supraveghere a tehnică a lucrărilor de construcție au fost efectuate de către:</p> <p>a) ÎI „Zagaiciuc Fiodor” – 28 763,99 lei, conform Contractului de achiziționare a serviciilor de supraveghere tehnică Nr. 07 din 30.04.2014 pentru lucrările de construcție a obiectului „Reparația capitală a porțiunii de drum din str. Toma Ciorba, or. Nisporeni”.</p> <p>b) Din cauza majorării valorii contractuale pentru lucrări de construcție a drumului, a fost majorată valoarea contractuală pentru serviciile de supraveghere tehnică. La data de 13.11.2014 a fost semnat Acord adițional nr. 07/1 cu ÎI „Zagaiciuc Fiodor” de modificare a sumei de la 28 763,99 lei la 35 436,06 lei, (0,90% din valoarea contractului de lucrări).</p> <p>Contribuția proprie a beneficiarului în sumă de 8988,00 lei a fost valorificată pentru achitarea serviciilor de supraveghere de autor, servicii ofertate prin semnarea Contractului Nr. <u>3</u> din 18.04.2014 cu SRL „ASTRAL-PROIECT”, cu valoarea contractuală 8988,00 lei pentru serviciile de supraveghere de autor. Potrivit Acordului de parteneriat, la capitolul IV. Drepturile și obligațiile Beneficiarului, lit. a), Beneficiarul încheie cu autorul de proiect contractul de supraveghere de autor; Prezintă ADR Centru proiectul de execuție și caietul de sarcini, achitând toate cheltuielile. În acest context, contribuția primăriei nu figurează ca contribuție în proiect.</p>
<p>A fost respectat planul de implementare? Activitățile au fost implementate la timp?</p>	<p>Propunerea de proiect „Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră” a fost depusă spre finanțare din Fondul Național de Dezvoltare Regională în cadrul Apelului de propuneri de proiecte din 2012 pentru perioada de finanțare 2013-2015. Conform deciziei Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale nr. 13/13 din 20.12.2013, a fost aprobată finanțarea.</p> <p>Durata de implementare a proiectului a fost prevăzută pentru 24 luni. Implementarea de facto a început odată cu semnarea Acordului de Parteneriat, care a fost semnat de către Părți (ADR Centru, primăria Nisporeni, CR Nisporeni, primăria Vărzărești) la 20.03.2014.</p> <p>De asemenea, în urma analizei planului de implementare și a matricei cadrului logic, activitățile planificate pentru perioada 2014, au fost realizate conform termenilor stabiliți.</p> <p>Recepția la terminarea lucrărilor pentru reconstrucția drumului a avut loc la 21.11.2014, și deși procedura de recepție finală a drumului a fost organizată la data de 18.09.2015, după înlăturarea neconformităților, în termenii prevăzuți de HG 285 din 23.05.1996, termenii au fost respectați.</p>
<p>Care au fost produsele programului/proiectului obținute? Au fost acestea calitative și livrate în timp, precum</p>	<p>În urma implementării proiectului au fost realizate următoarele produse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 619 m de drum cu beton asfaltic, renovat a porțiunii de drum din str. Toma Ciorba, or. Nisporeni. <p>Drumul a fost trecut în gestiunea primăriei Nisporeni, care asigură</p>

și conform bugetului alocat?	mentenanța bunului format. Calitatea drumului la momentul vizitei este de o calitate înaltă.
3. Eficacitatea (Rezultativitatea)	
Care sunt rezultatele obținute până în prezent în urma implementării programului/proiectului (în conformitate cu indicatorii stabiliți), precum și nivelul de calitate a acestora?	Beneficiarii și partenerii săi, conform cererii de finanțare au atins următoarele rezultate: <ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastructură regională îmbunătățită prin renovarea drumului local Toma Ciorba, ce face conexiune la drumul magistral M1; 2. Timp redus de parcurgere dintre localități prin modernizarea drumului -a fost redusă distanța de deplasare; 3. Gospodării casnice protejate de aluviuni, prin sistemul de scurgere pluvial a drumului renovat; 4. Economie de carburanți pentru călătoria dintre localitățile vizate și spre capitală- servicii de transport mai ieftine oferite către aceeași destinație comparativ cu până la reparația drumului; 5. Infrastructură reabilitată în Euro Regiunea Siret-Prut-Nistru; 6. Volum sporit al schimbului de mărfuri între localitățile din proximitatea capitalei- a crescut numărul de unități de transport pe segmentul dat (livrea produselor alimentare pentru instituții școlare și preșcolare, livrarea materialelor de construcție pentru dezvoltarea drumurilor locale, etc); 7. Poluare diminuată a mediului prin economisirea de carburanți; 8. Activități economice noi dezvoltate, cum ar fi depozite frigorifice;
Toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile programului/proiectului?	Rezultatele obținute sunt accesibile pentru toate grupurile țintă ale proiectului. Drumul renovat dintre localitățile vizate, este utilizat atât de populația și agenții economici locali, cât și din afara celor 2 localități.
În ce măsură sistemul de MBR ¹ aplicat a contribuit la un proces de luare de decizii eficient?	Rezultatele proiectului au contribuit la îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de circulație a locuitorilor orasului Nisporeni și comunei Vărzărești (Nisporeni), precum și a satelor din apropiere. Aceștia au posibilitate să se deplaseze în centrul raional și spre capitală în mai puțin timp și cu cheltuieli mai mici. De asemenea, rezultatele proiectului contribuie pozitiv la îmbunătățirea condițiilor social-economice și climatului investițional în aria de intervenție. Totodată implicarea activă a administrației publice locale de nivelul I prin promovare și conlucrare cu partenerii de dezvoltare, aduc beneficii localității.
A fost aplicat un mecanism de management al riscurilor? Cât de efectiv a fost aplicat acesta în atenuarea riscurilor?	Sistemul de management aplicat poate fi perceput ca fiind unul bazat pe rezultate. În procesul de implementare a proiectului, au fost luate măsuri de atenuare a riscurilor financiare și operaționale. Pentru atingerea obiectivului general din cadrul acestui proiect au fost alocate surse financiare necesare. Eficiența proiectului în raport cu rezultatele planificate este net superioară. În cazul intervenției neconformităților în proiectul tehnic și constatării volumelor adăugătoare, au fost remediate în timp proxim și prin luare de decizii la cel mai înalt nivel de către factorii de decizie, fapt confirmat prin documentarea acestora

¹ Sistemul de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate

	în procese verbale.
În ce măsură rezultatele obținute au contribuit la atingerea obiectivelor programului/proiectului?	Obiectivul general "Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră" al proiectului a fost atins cu succes și au contribuit efectiv la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru locuitorii din localitățile Nisporeni și Vărzărești, r-l Nisporeni.
4. Impactul	
Care este impactul proiectului deja observat și cel potențial? A reușit programul/proiectul să contribuie eficient la atingerea obiectivului general?	Impactul proiectului se atestă asupra instituțiilor publice, agenților economici, populației celor 2 localități cât și asupra factorilor de mediu. Renovarea drumului Toma Ciorba a contribuit la dezvoltarea și creșterea potențialului socio-economic din raionul Nisporeni, fiind creat accesul spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli). A impulsionat dezvoltarea pentru producătorii locali, calea de transportare a produselor la piața din Chișinău și exportarea produselor prin intermediul traseului; A fost facilitat accesul la servicii de transport mai eficiente și mai sigure, care ulterior au contribuit la reducerea cheltuielilor de transport și nemijlocit la îmbunătățirea condițiilor investiționale în zona data.
Au existat/există factori externi eventuali, care au pus/ar putea pune în pericol atingerea impactului programului/proiectului?	Din mijloacele financiare FNDR a fost renovat sectorul de drum local strada Toma Ciorbă din or. Nisporeni cu lungimea de 620 m., drum care creează acces spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli). După procedura de recepție finală, care a avut loc la 18 septembrie 2015, obiectivul construit a fost transmis la balanța primăriei Nisporeni.
Care sunt efectele directe și indirecte, potențiale și /sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?	Efectele directe și indirecte după implementarea proiectului sunt de ordin pozitiv: 1. Atragerea investițiilor în zona rurală; 2. Lupta contra sărăciei; 3. Stoparea migrației populației peste hotare; 4. Posibilitate de dezvoltare a turismului în zonă; 5. Posibilitate de dezvoltare a turismului rural; 6. Imbold pentru dezvoltarea economică în regiune; Proiectul poate fi aplicat pe o arie geografică mai mare.
5. Durabilitatea	
Există posibilitatea menținerii sau dezvoltării ulterioare ale beneficiilor proiectului după finalizarea lui sau a asistenței externe?	După finalizarea implementării proiectului, valoarea lucrărilor și serviciilor obținute au fost transmise beneficiarului proiectului la nivel de APL I. Conform cererii de finanțare, beneficiarul, la rândul său se obliga să transmită valoarea lucrărilor și serviciilor efectuate către Întreprinderea Municipală.
Există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului? Sunt alocate resursele	Deși cererea de finanțare stipulează anumite aspecte de durabilitate, designul proiectului nu are un plan de durabilitate integrat. La capitolul 4.3 se menționa că "drumul renovat va fi preluat în gestiune de autoritățile locale, primăria or. Nisporeni. Cheltuielile de

<p>necesare pentru implementarea lor? Sunt responsabilitățile părților stipulate clar?</p>	<p>întreținere a drumului vor fi prevăzute în bugetul local anual, în mărimea necesară pentru finanțarea lucrărilor respective”.</p> <p>Planul de durabilitate a fost elaborat de către beneficiar, după implementarea proiectului pentru perioada 2015-2018 și aprobat prin decizia CL (anexa nr.1 la decizia CL nr. 1/4 din 29.03.2016). Consiliul orașenesc Nisporeni a aprobat o listă de acțiuni, cu perioade și responsabilități clare.</p>
<p>Există responsabilități asumate (ownership) din partea beneficiarilor programului/proiectului ? Sunt suficiente capacități instituționale și manageriale ca să asigure continuitate și utilizarea eficientă a beneficiilor programului/proiectului?</p>	<p>Pe perioada de asigurare durabilitate 2015-2018, beneficiarul a raportat în baza notelor informative cu acțiuni întreprinse și persoane desemnate, pentru mentenanța drumului de 620 m.</p> <p>Au fost planificate măsuri, care au fost realizate pe toată perioada sezonului rece și cald: a) curățarea rigolelor pentru scurgerea apelor pluviale, dezapezirea drumului, asigurarea cu material antiderapant, cosirea acostamentului, instalarea semnelor de circulație, plombarea a 3 porțiuni de drum, care a fost deteriorat de unitățile de transport cu tonaj mare, etc.</p> <p>Conform Actului de primire-predare a bunurilor din nr. 1 din 23 decembrie 2015, Obiectul” Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră” (lucrări de construcție și servicii de supraveghere tehnică) în sumă de 3 972 773,00 lei, au fost transmise în posesia beneficiarului final, primăria orașului Nisporeni.</p>
<p>Există un cadru de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor/rezultatelor programului/proiectului?</p>	<p>Cadrul de politici existent este favorabil pentru menținerea corespunzătoare a rezultatelor proiectului.</p> <p>Astfel măsura 1.1 ”Reabilitarea rețelei de drumuri locale și regionale” la Strategia de dezvoltare regională Centru pentru anii 2016-2020 stipulează că modernizarea drumurilor urmărește scopul de a spori accesul la arterele naționale și internaționale pentru o mai bună conectivitate și mobilitate la nivel regional. În acest context, în Programul Regional Sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale, pentru Regiunea de Dezvoltare Centru au fost identificate 12 coridoare rutiere principale care vor servi propunerilor de proiecte în perioada ce urmează.</p> <p>Calitatea proastă a drumurilor din Republica Moldova rămâne în continuare o problemă majoră și dezvoltarea, întreținerea și modernizarea rețelei de drumuri prin punerea în aplicare a proiectelor de reconstrucție și extindere este o prioritate pentru politicile de dezvoltare regională.</p> <p>Obiectivele de modernizare a drumurilor sunt prevăzute în Strategia de Transport și Logistică pentru 2013-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 827/2013.</p>
<p>6. Aspecte transversale (cross-cutting)</p>	
<p>Respectarea Drepturilor Omului: - În ce măsură programul/proiectul a contribuit la promovarea drepturilor omului? - În ce măsură programul/proiectul a</p>	<p>Proiectul dat a contribuit la asigurarea dreptului fiecărui cetățean al țării la libera circulație, garantat conform articolului nr.27 al Constituției Republicii Moldova.</p> <p>Implementarea proiectului respectiv influențează direct bunăstarea și nivelul de trai al beneficiarilor finali. Astfel a fost asigurat dreptul la liberă circulație, dreptul la asistența medicală primară, dreptul la informație și toate grupurile țintă au avut de câștigat în urma implementării proiectului.</p>

<p>ținut cont de grupurile vulnerabile în procesul de planificare? Care a fost grupul vulnerabil identificat și inclus social? A avut acesta de câștigat sau de pierdut în urma implementării proiectului?</p>	
<p>Respectarea egalității de gen În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de aspectele de gen în procesul de planificare și implementare? Câte femei/fete și câți bărbați/băieți au beneficiat de rezultatele, produsele proiectului?</p>	<p>Egalitatea de gen, în mod direct, nu este abordată de proiect, accentul fiind pus pe populația din cele 2 localități, indiferent de sex, vârstă sau naționalitate.</p>
<p>Respectarea necesităților privind protecția mediului: S-a ținut cont de aspectele ecologice la etapa de elaborare, precum și implementare a programului/proiectului? Care a fost influența proiectului asupra stării mediului (pozitivă sau negativă) și ce măsuri au fost întreprinse pentru ameliorarea acestora?</p>	<p>Proiectul dat nu include în secțiunea sa un capitol descris în cererea de finanțare. Totodată, prin activitățile prevăzute, nu are un impact negativ asupra mediului. La etapa de elaborare a proiectului tehnic s-a ținut cont de aspectele ecologice menționate în Studiul de Fezabilitate. Avizul expertizei ecologice de stat, a fost unul pozitiv. Inspectoratul Ecologic de Stat a cerut beneficiarului asigurarea îndeplinirii condițiilor de protecție a mediului. Menționăm că, în cadrul procedurilor de recepție la terminarea lucrărilor și finală, au fost prezenți reprezentanții IES Nisporeni.</p>
<p>Bună guvernare: Pe parcursul planificării și implementării programului/proiectului a fost asigurat modul participativ și transparența procesului decizional?</p>	<p>În general, în procesul de implementare a proiectului atât implementatorul cât și beneficiarul s-au condus de principiile și practicile bunei guvernări. Procesul de implementare și monitorizare a proiectului cu regularitate a fost plasat pe pagina web a ADR Centru. ADR Centru, în baza Metodologiei de monitorizare și evaluare a măsurilor de susținere a dezvoltării regionale, aprobată prin ordinul MDRC, prezintă trimestrial rapoarte către organul ierarhic superior privind procesul de implementare și utilizare a mijloacelor financiare în cadrul proiectului. Informația respectivă, de asemenea este prezentată Consiliului regional pentru Dezvoltare Centru și Consiliului național de coordonare dezvoltări regionale.</p>
<p>Concluzii pe fiecare criteriu de evaluare:</p>	
<p>1. Așa cum a fost conceput și implementat, proiectul este strâns conectat cu prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, precum și cu abordările specifice ale Strategiei infrastructurii transportului terestru pe anii 2008-2017, aprobată prin Hotărârea</p>	

Guvernului nr.85 din 01.02.2008; Relevanța proiectului se atestă în importanța regională pe care o reprezintă drumul local Toma Ciorba, pentru că va conecta mai multe localități din raionul Nisporeni, a sporit mobilitatea și accesul în localitățile tranzitate a drumului și a facilitat, ca rezultat, dezvoltarea infrastructurii publice în zonă. Populația din localitățile beneficiare ale proiectului se deplasează mai ușor către principalele obiective de deservire socială: Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli. Totodată, drept urmare a proiectului, sporesc activitățile economice în regiune, crearea locurilor de muncă și micșorarea discrepantei între localitățile și raioanele din regiune. La fel, putem puncta faptul, că o infrastructură rutieră dezvoltată creează premise pentru atragerea investițiilor în regiune. Astfel, reabilitarea drumului are un impact direct asupra volumului investițiilor în regiune, dacă ținem cont și de distanța relativ mică până la hotarul cu Uniunea Europeană.

2. Obiectivele proiectului corespund priorităților stabilite în Planul strategic de dezvoltare social-economic al orașului Nisporeni, precum și a raionului Nisporeni pentru anii 2011-2015, 2016-2020.
3. Costul total final al proiectului constituie **3 972 773,00 lei**. Procesul de implementare a proiectului a fost bine planificat. În raport cu programarea inițială, activitățile proiectului nu au fost decalate semnificativ, fapt care să conducă la întârzieri ale unor etape viitoare;
4. Rezultatele obținute sunt accesibile pentru toate grupurile țintă ale proiectului. Drumul renovat dintre localitățile vizate, este utilizat atât de populația și agenții economici locali, cât și din afara celor 2 localități și au contribuit la îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de circulație a locuitorilor din raion. Aceștia au posibilitate să se deplaseze în centrul raional și spre capitală în mai puțin timp și cu cheltuieli mai mici. De asemenea, rezultatele proiectului contribuie pozitiv la îmbunătățirea condițiilor social-economice și climatului investițional în aria de intervenție.
5. Impactul pozitiv al proiectului se atestă asupra instituțiilor publice, agenților economici, populației celor 2 localități cât și asupra factorilor de mediu. Totodată a contribuit eficient la atingerea obiectivului general.
6. Implementarea proiectului respectiv influențează direct bunăstarea și nivelul de trai al beneficiarilor finali. Astfel a fost asigurat dreptul la liberă circulație, dreptul la asistența medicală primară, dreptul la informație și toate grupurile țintă au avut de câștigat în urma implementării proiectului.
7. Modelele de acțiune și practicile utilizate se constată a fi adecvat selectate și aplicate la nivelul comunității beneficiare în vederea susținerii responsabilizării sociale;

Recomandări cheie (în ordinea gradului de importanță și adresate principalelor părți interesate):

Se recomandă stabilirea unui plan de efectuare a lucrărilor de întreținere cu scopul mentenanței și îmbunătățirii calităților tehnice și estetice ale drumului, precum și asigurarea continuității circulației rutiere pe tot timpul exploatării lui, în condiții de siguranță deplină și confort, la vitezele și sarcinile reglementate prin lege.

III. Realizarea indicatorilor de produs și rezultat în cadrul proiectului

Nr. d/o	Indicatori planificați:	Rezultatele principale atinse la finele proiectului	Notă
Indicatori de produs			
1.	Localități beneficiare de drum	1	Realizat 100%
2.	Lungimea drumului renovat, inclusiv:		
	Local	0,62km	Lungimea drumului renovat a crescut cu 0,62 km pe baza asfaltării drumurilor .
3.	Locuri de muncă noi create inclusiv:		
	2 pe termen scurt	3 persoane angajate	1 responsabil tehnic; 1 manager de proiect. 1 autor de proiect
4.	Populație cu acces îmbunătățit la drum	29102 persoane beneficiare	Locuitori a 2 localități
5.	Vehicule în trafic, inclusiv:	700 automobile	
	În zile lucrătoare	400 automobile	
	În weekend și zile de sărbători	600 automobile	
	Pe timp de noapte	100 automobile	

IV. Lista documentelor analizate:

1. Strategia Națională de Dezvoltare Regională;
2. Strategia de dezvoltare regională Centru 2016-2020;
3. Documentul unic de program aprobat de către CNCDR;
4. Studiul de fezabilitate;
5. Avizul Inspecției Ecologice Nisporeni;
6. Decizia CNCDR nr. 18/12 din 20.12.2012, Decizia CNCDR nr. 13/13 din 20.12.2013 și Decizia CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014 prin care a fost aprobată finanțarea;
7. Instrucțiunea pentru utilizatori
8. Nota conceptuala
9. Cererea de finanțare;
10. Matricea cadrului logic;
11. Bugetul proiectului;
12. Contractul de finanțare;
13. Contractele de antrepriză;
14. Contracte de servicii;
15. Procese verbale de la ședințele de lucru;
16. Raportul final al proiectului;
17. Planul de asigurare durabilitate aprobat de către CL Scoreni;
18. Note informative ale beneficiarului de asigurare durabilitate;
19. Raportul de evaluare tehnică și financiară a CF depuse spre finanțare din FNDR;
20. Raport narativ privind activitatea desfășurată în cadrul proiectului;
21. Procese verbale la terminarea lucrărilor;
22. Procese verbale de recepție finală;
23. Acte de primire-predare a investiției;
24. Hotărârea de Guvern nr. 1468 din 30.12.2016 privind aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din RM.

Raportor

Vadim GROSU,

specialist Secția monitorizare și evaluare, ADR Centru

Coordonator

Pavel TROFIN,

director al Agenției de Dezvoltare Regională Centru